

POSTANOWIENIE

19 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 19 września 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. Ł. i J. Ł.1
przeciwko Bankowi
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skarg kasacyjnych J. Ł. i J. Ł.1
oraz Banku,
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 13 września 2023 r., I ACa 687/23,

- 1. przyjmuje skargę kasacyjną powodów do rozpoznania;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z 9 grudnia 2022 r. oddalił powództwo J. Ł. i J. Ł.1 przeciwko Bankowi w zakresie roszczenia głównego (o ustalenie, że umowa o kredyt z 9 maja 2008 r. jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwot 185 981,26 zł oraz 35 624,91 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie); ustalił, że powodów nie wiążą niedozwolone

postanowienia umowne zawarte w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a oraz § 9 ust. 2 zdanie 2 i zdanie 3 łączącej strony umowy kredytu na cele mieszkaniowe zawartej 8 maja 2008 r.; zasądził na rzecz powodów łącznie od pozwanego kwotę 65 884,87 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 27 kwietnia 2018 r do dnia zapłaty i oddalił dalej idące powództwo.

Wyrokiem z 13 września 2023 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, uwzględniając częściowo apelację powodów, zmienił powyższy wyrok w ten sposób, że ustalił, iż łącząca strony umowa kredytu na cele mieszkaniowe z 8 maja 2008 r. jest nieważna, oddalił powództwo główne w pozostałej części i uchylił ten wyrok w zakresie rozstrzygnięć co do roszczenia ewentualnego oraz oddalił apelację powodów w pozostałej części, zaś apelację pozwanego w całości.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżyły obie strony.

Pozwany swoją skargę kasacyjną oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z 385 § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że w świetle tych przepisów przez pojęcie „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem” należy rozumieć całą jednostkę redakcyjną konkretnej umowy, a nie wyrażoną w tych jednostkach, dającą się wyodrębnić normę prawną regulującą zachowania stron stosunku prawnego (postanowienie umowne w znaczeniu normatywnym, a nie wyłącznie redakcyjnym), co doprowadziło do błędnego uznania, że za abuzywny należy uznać cały mechanizm przewidujący indeksację kredytu do franka szwajcarskiego (tzw. klauzulę indeksacyjną), podczas gdy wyeliminowaniu z umowy powinno podlegać co najwyżej odesłanie do tabel kursów ustalanych przez bank (tzw. klauzula kursowa); w konsekwencji błędnej wykładni wskazanych przepisów Sąd błędnie nie zastosował - w miejsce kursu tabelarycznego ustalanego „przez powoda” - kursu ustalonego przez Narodowy Bank Polski; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 roku - Prawo wekslowe (dalej: „pr. weksl.”), poprzez ich niezastosowanie do spornej umowy, podczas gdy zarówno z intencji stron, charakteru umowy, a także treści tych przepisów wynika jednoznacznie, że w takim przypadku zobowiązanie

strony powodowej mogło być określone w oparciu o średni kurs Narodowego Banku Polskiego na podstawie art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (retrospektywne działanie tego przepisu), względnie na podstawie art. 41 pr. weksl.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”), poprzez dokonanie ich błędnej wykładni, polegającej na przyjęciu, że związanie stron umową kredytu w pozostałym zakresie po wyeliminowaniu z jej treści postanowień niedozwolonych nie jest możliwe, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że w razie stwierdzenia abuzywności niektórych postanowień umownych, wykładnia pozostałej części umowy powinna być dokonywana z uwzględnieniem celu, jakim jest - obok utrzymania obowiązywania umowy - przywrócenie równowagi kontraktowej stron; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z 385¹ § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że klauzula kursowa, stanowiąca główne świadczenie stron, nie wiąże strony powodowej, jako że nie została sformułowana w sposób jednoznaczny, ze względu na to, że strona powodowa w chwili zawierania umowy kredytu nie mogła oszacować kwoty, którą będzie świadczył w przyszłości, gdy tymczasem tego rodzaju niepewność nie stanowi o braku jednoznaczności klauzuli, ale jest immanentnie związana z przewidzianą w umowie kredytu koniecznością przeliczenia kwoty kredytu z PLN na CHF i kwot rat kredytu z CHF na PLN; umowa kredytu formułowała klauzulę kursową jednoznacznie, a niemożność ustalenia kwoty kredytu w chwili zawierania umowy nie wynikała z możliwości jednostronnego ustalania przez Bank tabel kursowych, ale ze zmienności kursu.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na:

- występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, czy sąd orzekający jest zawsze związany wolą konsumenta, który wnosi o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy i znane są mu konsekwencje wynikające ze stwierdzenia nieważności umowy; w szczególności, czy wola konsumenta wiąże sąd i przeważa nad koniecznością rozważenia przez sąd potencjalnych konsekwencji wynikających z nieważności i czy przeważa nad koniecznością

zbadania przez Sąd możliwości utrzymania umowy w mocy przy zastosowaniu przepisu dyspozytywnego lub poprzez eliminację klauzuli abuzywnej;

- występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności ustalenia, czy brak możliwości oszacowania kwoty, którą strona umowy kredytu będzie świadczyć w przyszłości stanowi *per se* o niejednoznaczności tego postanowienia umownego, a w konsekwencji, czy postanowienie takie powinno podlegać badaniu pod kątem abuzywności;

- istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c., w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie od pozwanego Banku kosztów postępowania kasacyjnego w postaci kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości stawki minimalnej na podstawie art. 226² § 2 pkt 3 lit. a k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i

przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestie prawne i wątpliwości interpretacyjne zostały już wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego Banku do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego wywołanych skargą kasacyjną pozwanego orzeknie Sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie kasacyjne.

(E.C.)

[a!]

